

SMÅTRYCK

Å

04100

Den löfligt rygtbare

Skomakaren

Rosengwarrn.

(*af Rosenmüller*)

Några drag ur hans lefnadsäfwentyr.

Efter trovärdiga källor fritt bearbetade

af

S. S. Abom.

”Du tror dig weta alltför mycket,
och det är inset som du wet.”

B. VI.

00140

B 870/44

ör någon längre tid sedan föddes, i det naturstona Blekinge, hjelten i denna berättelse. Hans föräldrar voro beskedligt bondfolk, som wäl ej kunde ana att deras son skulle blifwa en man af så stor ryktbarhet, som han genom ödets stickelse sedermera blef.

Barnet växte upp till yngling, och hans "genie" utvecklades i samma mån som hans fysik, så att hans mot högre regioner swäfwande ande snart sann fädernehyddau för trång och bondens nerkamhet för simpel. Efter många djupsinniga öfwerläggningar om han skulle blifwa sjöman eller militär, tyckte han sig finna, att snillet hade bästa utsigten till framgång på Artistens bana, hvariföre han beslöt att gifwa sig i — skomakarelära. Beslut och handling äro ett hos honom, hvariföre han snart packade in och lemnade hemmet, för att gå sina olända lysande öden till mötes. Under sin lärotid inbemtade han mycket utom skomakeri, ty oagtadt sitt snille war detta artistiska yrke för mycket flyttigt för honom att rätt begripa. Att göra bekräd och sätta boist derpå, samt några finesjer i yrket, såsom att klackappa och tästöra kommisskor m. m. kom han slutiligen under fund med. Men, hast du mir geseben, bäst det war blef wår hjelte, — troligen genom sin stora wältalighet gesäll, och begaf sig af till Skåne, der han arbetade någon tid, men hela hans håg stod till Smålandnin-

gens förlofswade land, det herrliga Stockholm, der man
 får guld med tålgknifwar och stekta hjerpar slyga en
 i munnen bara man gapar, och hwad det sednare
 betråffar, hade det för vår stomakare ingen nöd;
 ty kunde han ingenting annat,— gapa kunde han
 för tre. Slutligen en wacker eftermiddag se wi vår
 hjetle i toilett efter sista modjournal i Trelleborg—

stolt i medwetande af sitt wärde, landstiga wid
 Skeppsbron och med sin bindel på ryggen styra sina
 steg till Hotellet Stekta Kräftan, hwarest han tillen
 början tog qwarter.

Jag måste bedja läsaren benåget ursäktla, att jag ej ännu beskriwit min hjeltes utseende; men jag skall nu godtgöra mitt fel.

Mannen är tre alnar lång, wäl wårt, med stort groft ansigte, grå hy, grå kattartade ögon, förswärligt bred mund, tjocka läppar, tjockt swart, borstlikt hår; hwilket tillsammans taget tyckes för åskådaren utwisa ett stort — nöt.

Kort derefter fick wår hjelte arbete hos en stomakaresenka, som dref yrket, men sann snart att i wårt fädernesland förtjensten sällan blifwer belönad. Han började fördenksull att arbeta för egen räkning, och hade i tyshet ett par medarbetare. Detta lif behagade honom mer, ty han sökte på många sätt förliuwa lifwet, bland annat hade han ofta två a tre, men alltid en sultaninna, med wanligen älskwärda karaktärer, hwarom står att läsa i Söndagsbladet och Folkets Röst på 1940-talet. Men ej nog med de lufwa stunder han derigenom tillbragte i sitt hem, der det alltemellanöt wankades smekningar, och af stöfweiblod och bakomsumlar, med flere till yrket hörande attributer: hwilka esterlemnade, kring den ena eller andra partens ögon, de smånättaste violenta märken och swulnader; utomhus sökte han sig eröfringar bland Prestgarans och Caffeernas herdinnor. För att göra läsaren något bekant med wår Skomakares wältalighet, — jag säger något, emedan min penna är förswag att kunna beskriwa hela widden af hans lysande snille och hans af den utmärktaste qwidhet bliftrande samtal — wilja wi följa honom en regniq söndagsafton då han begifwit sig ut på eröfringar.

Vi finna honom promenerande på Regeringsgatan framåt Norrbro, då han framför sig blir warse en nymf af nyhånade ort. Hastigt närmande sig damen inleder han samtalet på följande sätt: "god afton mamsell, hur står lå till må helan" — jo jag tackar — svaras: "ä man ute för att astrogera månans prekära ställning till jordens perpendikulationslinie under förmörkelsen, som ska inträffa i afton; si ni ska weta lilla wän, att ja hör till ledamöterna af öppsalwatorium, så att jag förstår mej på gastronomien och om ni har tid, så kan ja roa er med att förklara de underliga saker, som wi så se när wi konstigerar. Häromsistens höll ja på med att opsalwera kolminitutionspunctens appstracta förhållande till oxions bälte, och då må ni tro att ja fick si en partikulär stjerna af tredje ordningen, som heter marculus, och som ligger hundra millioner mil från Solen, konstojera sigtus twärs igenom månans intiwit. Men dettadera ä så'nt som ni inte kan förstå, utan låt of hellre tala om något annat. Hwar bor ni lilla sötunge: på hotellet prestgatan N:o 00, — ja så lilla ålftanswårdaste majblomma; och ja som ej har sett er förr, men ja har också mycketwigtiga affärder att tänka på, så att iag inte så mycket kan prolonsjera min tid, för att på det mest artigaste sättt konserwera med damernas pretangsjoner på ett schantilt bemötande af of lärde".

Promenaden fortsattes under ömsesidigt samspråk, och sliedan war helt förtjust öfwer den eröfning hon ansåg sig ha gjort; ty att hennes följeslagare

var professor eller ledamot af Wetenskapsacademien, derom war hon säkerligen alldeles öfvertygad. Hon drömde redan om alla de klädningar och shawlar hwilka hon trodde sig skola få af en älskare, som gaf henne ett så högt begrepp om sitt värde och sin friskostighet; ty det sednare uraktlåt han aldrig; men i then natten singo the intet, ty det war aldrig wår stomakares princip att betala dessa beklagan^swärda warelser för de favörer han åtnjöt med annat mynt än storartade löften. Så gick det äfwen denna gång, och då han skulle aflägsna sig från heenes hemvist, lyckades han nästan öfvertyga henne om, att han skulle taga henne från det ställe hon war och hyra henne eget rum, då, o sasa, en annan flicka, med ett för honom bekant ansigte, inträdde till dem och wid wår hjertes åsyn utbrast: "hwad! har du fått tag i den der stomakare-skojaren? jag ger mej hin på att han ljugit i hop en hel smörja för dej du stackare, och så har han wäl glömt plånboken hemma? — Ja så, känner du honom, är han riddare af beckträden och spanntremmen? och jag, som trodde att han war minst Nordstjerne-Riddare! — Nej, tänk inte det, han har lurat mej förut, men nu ska wi döpan för beswäret — (Öppnande dörren ropar hon utåt): "hitåt flickor, bewäpnen er med döpelsekaren, det är en friherre här, som wi ska lära mores." När wår hjelte hörde detta, fann han råbligast att anlita sina rassa ben; men denna gång myktes allt hafwa försourit sig mot honom; ty wid hwarje dörr, han passerade, mottogs han af en skur med temligen twetydiga wåtskor, m. m., så att innan han hunnit utföre twenne trappor och ut på gatan, war han i ordens hela bemärkelse både döpt och smord. Sig lemnar åt läsarens egen

fantasie att dömma om stomakarens figur, då han i nämnde tillstånd lomade af under skallande gapsträtt och högljudda epiteter från damerna samt de mötandes leenden.

Detta war verkligen "att stiga upp som en sol, men falla ner som en flinnpels".

Det tyckes, som skulle detta misföde betagit war hjelte lusten för widare äfventyr af samma slag; men den som tror detta, bedrager sig; ty dylikt ansåg mannen för småfaker, som ej woro värde att fästa sig wid. Likwäl woro dagens misföden ännu ej slutade för war hjelte, ty hans hemma wäntande älskarinna gjorde

min af att vilja weta hwar han varit och blifwit så tilltygad, på hwilka frågor han af lätt begripliga skäl hade swårt att gifwa swar. Men som hon måhända kände till krutet, som man säger, så gifwade hon snart rätta förhållandet, och då började en skarp sparkakanslexa, som inom kort öfswergick till smekningar af ofswannämnda art, hwarwid Rosenqwarn likwäl den gången kom så tillkorta, att han några dagar måste hålla sig inne, för att med blyättiksalwa utplåna spåren efter de kärliga samntagen. Hans lif framslöte nu någon tid under syfelsättning med stomakeri och alltemellanåt en liten uwyfriskande exess, ibland utom och ibland inom hus, naturligtwis blott för att ej förlora "wormen", som det på konstspråket heter.

Snart nog likwäl långtade R. efter större bedrifter; han hade nemligen låtit sig förelåsa några röswareromaner (ty låsa sjel' fann han för mycket nedlåtande; kanhända orsaken äfwen war, att han ej kunde läsa), hwilka så intogo honom, att han som en biförtjenst eller tidsördrif — hwilketdera är swårt att afgöra, äfwen wille förfölja sin lycka i den wägen. Sagt och gjort, wår stomakare besinnade sig aldrig länge, utan ett par dagar efter Juldagarne 1488 begaf hin sig i sällskap med ett par glada goskar af samma skrot och korn, som han sjelf, ut på ströståg, sedan de likwäl förefriskat sig med åtskilliga "turingar" och thy åtföljande småsupar hos källarmästaren på Röswarekulan. Sedan couraget derigenom blifwit tillräckligt stärkt, företogs en wandring fram åt staden, der de i Gråmunkegränden slutligen påträffade en flida, som tyktes wänta på någon. Hon språkades genast an på Rosenqwarns eleganta manér, och efter en stunds samspråk förkla-

rade hon att hon wäntade på en kurtisör, hwarföre "herrornes" önskan att så följa henne upp i sitt logie ej kunde willfaras. Men dermed kunde kamraternes, af spirituosa upprymde själar ej låta sig nöja, hwilket de åtnen på ett för dem begripligt språk, medröst knytnäsvar och sparkar tydligt gowwo tilltänna; hwarför damen fann sig föranlåten att i största hast reirera genom porten och uppsör trapporna. Detta war likwäl ej Rosengworns åsigt om saken, hwaridre han rusar efter och upphinner den stadars Betty, som lyckligt eller olyckligtwis kom undan med förlust af sin klädningskjortel, hwilken Rosengworn slet ifrån henne, så att hon med bara lifwet — det will säga klädningslifwet, — utan vidare fara undkom till sin kammare. Åter nedkommen på gatan wisade Rosengworn för sina stallbröder den trossee, han så ärosfullt eröfrat, hwarefter sällskapet stälde sin kosa till Stortorget, der segerfednet närmare undersöktes; då, tänk hwilken lycka! upptäcktes i en ficka en liten plånbok med inneliggande fem Riksdaler. Nu skulle hållas frigsråd, men som ledamöterna woro något swage, så slog man sig ned på aswisarne omkring Stortorget's uråldriga pump, der konsejjen fortsattes. Derwid beslöts enhålligt, att tre Riksdaler af bylet skulle genast och gemensamt användas till förtäring på wårdshuset Corken, hwarest äfwen det nobla sällskapet, ehuru sent, bleswo mottagne och serwerade. Efter intagen förtäring proponerade den ene af sällskapet, G—g att en annan, B—, skulle bjuda på en butelj pounsch, för att han sätt wara med om förtjensien, hwarpå B. swarade — "det kan du göra för att du får wara skyldig mig pengar." Ja

det ska jag genast, genmålte G—g, hvarwid han gaf B. ett wäl appliceradt slag på munnen, hvarigenom handgemäng uppstod mellan dessa båda, hwilket likwäl straxt, genom de öfriges melankomst afstyrdes. B. fann sig ingalunda nöjd med denna desert på maten, hwaröre han efter någon stund fattade sin hatt för att afslågsna sig, och på tillfrågan af G—g hwart han skulle gå, swarade: "jag ska wäl gå efter en boutelj pounich för att så wara i fred för dig"; hwarefter han afslågsnade sig. Men han gick ingalunda efter pounich utan efter närmaste polispatrull, för hwilken han angaf, att ett rådnigen blifwit begånget i Stråmunkegränden, och att de som begått detsamma woro tillfinnandes på Corfen. Dessa, okunniga om den slika wändning deras lilla ofskyldiga nöje tagit genom B:s angifwelse, förfriskade sig af hjertans grund, och ämnade slutligen begifwa sig hemåt, hjertligt belåtna med första försköket; då de, utkomne på gatan, i ögonblicket suuno sig omringade af polisbetjenter och stads-soldater, som oblygt nog wille hafwa reda på deras namn och bostäder. Denna bezäran kunde de så mycket mindre afslå, som wid närmare påseende de befunnos wara temligen wälkända af ordningens upprätthållare. Då de ej blifwit gripne på bar gerning, och som war wän Rosenqwarn synnerligast war känd i orten, så fick nåd gå för rätt den gången och de begifwa sig hwar till sitt. G—g, som war af ett hejsigt sinnelag, hann likwäl ej till sin bostad ithy, att han på wägen kom i gräl med en lyktstelp, hwilken gaf honom en så allvarsam riurätawisning för sin framfusighet, att G—g fann för godt att i djupaste ödmjuk-

het knäfalla för besj fot, och sedermera på samma ställe i allsköns ro taga sig en lur på saken. Tre eller fyra dagar efter nyssbeskrifne äfventyr började likväl solen på vår hjertes firmament att bortskymmas af åskmoln, ty rättvisan war nog närgången att förklara honom skyldig genast tråda i häkte. Detta war ett hårdt slag för Rosenqvarns årelystna planer, men han tog saken temmeligen lugnt, och tänkte som Jakob Årlig, "bättre lycka nästa gång." Wi wilja som åhörare bewissta ett förhör med Rosenqvarn inför en af Råmnersrättens afdelningar. Wid pårop af målet inställer sig läranden mamseu Betty B. och swaranden Rosenqvarn åtföljd af en laquej, med: S:t Erics huswud i wapnet på sitt libre. Sedan rapporten blifwit uppläst, tillfrågades Rosenqvarn af ordöranden om han erkände sig skyldig till angifwelsen. Swarpå Rosenqvarn swade ungefärligen följande: (n. b. på sitt kända bräkande — uttal) "Nåå kongli lagman, men såsom att om jag juwisom skulle få lof att närmare redigera saken, så ska ja just säga, att i så förhållande fall, så å detta dera just såsom att högst oschamtigt att kunna framställa en tofendära intiwit om mej. För ja ska säga wälloslige lagman och kongli rätten, att jag war i så förhållande fall bara inne hos min goa wån å bror källarmästaren på Köfwarefulan, å må permesjon to mej en tuting om qwåll'n, å jag wa inte med och söp upp di der pergarne som den der menniskan blef rånad på af oss." För att ej förmycket tidotta läsaren, will jag nu lemna åt honom att sjeli bedömma Rosenqvarns advokatoriska talanger, och blott beskrifwa huru han lyckligen slapp ifrån saken. Hade Rosenqvarn ej hast nå-

gon skyddsengel, som wafat öfwer honom, så hade med säkerhet Långholmen blifwit den asyl, hwarest han sått hwila sig från sina utständna mödor. Han egde likwäl en god genius, en qwinna, som war nog blind för hans många och store fel, och som ej kunde inse att otacksambhet skulle bliiwa hennes belöning; — att hon genom sina tårar och böner omsider efter tio weckors förlopp, så bewekte domrarnes hjertan, och medelst penningar tillfredsstälde käranden, att sakens brottmåls-natur blef förwandlad. Och som käranden ej yrkade något ansvar, så blef Rosenqwarn blott dömd att böta för sylleri. Nu blef vår skomakare åter försatt i frihet, och tycktes wilja i lugn fortsätta med arbete i sitt yrke, men utan någon liten muntration kunde han ej länge finna sig. Han bråkade derför sin hjerna med funderingar i hwilken genre han härnäst skulle föröfwa sig, då ett lyckligt tillfälle kom honom till pass. En handelsbetjent hade nemligen beställt arbete hos Rosenqwarn för circa trettio Riksdaler, som han ej kunde betala då det blef färdigt. Han lemnade fördensskull sitt sicur till Rosenqwarn såsom säkerhet; men då han en söndag någon tid derefter kom upp till Rosenqwarn med penningar, så gjorde Rosenqwarn, hwilken uret föll särdeles i smaken, ej någon min af att återställa detsamma, ehuru han fått full liquid. I stället proponerade Rosenqwarn att man skulle dra sig en liten kille; får gå, får gå, instämde den unge mannen, som ej gerna kunde motstå frestelserna; och sedan af Rosenqwarn hjuden förfriskning blifwit rikligen intagen, så gick det som det wanligen går på dylika nöjen, "kyddkråmarn" förlorade sin klocka och pengar deriill. Någon

tid derefter blef nämnde handelsbetjent utan kondition, och han widtalade Rosenqvarn att få bo hos honom tilldess han finge plats. Här, tänkte Rosenqvarn är etwas zu verdienen, hvarför han villor den unge mannens begäron. Men, sade Rosenqvarn, "som det är dyrt att intaga sitt lissupphälle på källaren, så kan du lemna mej de pengar du har, så skall du få mat hos mig äfwen." Derpå ingick den godtrogne staccarn, och så dagar derefter förklarade Rosenqvarn, att om han ei finne mer pengar, så kunde han ej längre hysa sin gäst. Denne war ej stadd wid kassa, utan måste lemna sina nya stöflar med galoscher till Rosenqvarn för att ej blifwa utkastad. Rosenqvarn åtnöjde sig dermed ännu några få dagar, tills en aften, då den andre kom hem, Rosenqvarn heit sonica förklarade wänskapen slut, och förde mannen ut på gatan att taga logie, hvar det föll sig lägligast.

Dylika småäfwentyr, som det nyss bestrifne, kunde ej tillfredsställa Rosenqvarns ärelystnad. Några månader derefter begaf han sig en aften åter ut på äfwen-tyr, och denna gång öynnade lyckan honom så, att han fick en sig mera wärdig motståndare. När han kom ett stycke fram på en gata, der en ny skolhusbyggnad pågick, träffade han en sergeant med hwilken han kom i en så djupsinnig disput om Swenska krigarens duglighet, att de snart kommo i luften på hwarann; Rosenqvarn fräntog då sergeanten både sabel och koppel, samt kastade alltsammans öfwer planket in i oswannämnde byggnad. Det gick Rosenqvarn denna gång ej bättre än då han råkade ut för Betty B., utan måste han äfwen nu krypa i kurrän. Genom sin förr nämnda flyddängels förböner och uppoff-

ringar, flary han frân saken för temmeligen godt pris och satt blott fjorton dagar arresterad. Efter denna förlustelse lofwade han henne och sig sjelf att med allwar arbeta på sin omvändelse och ej mer låta några dylika exesser komma sig till last. Det tycktes äfwen, som skulle Rosenqwarn hålla ord; ty ommanundantager några små uppvristande slagsmål på **Tre byttor** eller på **Kryp in**, samt emellanåt utdelad extra förplågning åt sina arbetare, hwilka ibland togo humör deröfwer och angåfwo honom för olaga "skänkarna" — så syntes han ej till in för Polisens eller Domstolens strark.

Rosenqwarn hade under denna tid lagat att han blifwit mästare, och ämnade nu "drifwa" i stor skala. Han arbetade äfwen ganska slitigt på så wäl sitt ekonomiska bestånd, som på sin själs bildning, hwarom jag i det sednare skall utörligare orda. Lyckan och hans hjälparinna gynnade Rosenqwarn så, att han inom kort, genom flitliga arbetare, kom i ropet, och blef allt mer och mer anlitad. Sina första förtjenster använde han att iffa upp sig så, att han blef rikligt på "vråken". Och wi se honom derefter söndagarne på sommaren "uppskräckt" swart track med half mils breda stört och tyror så wida, att han utan fara för trängsel skulle beqwämt kunna rymma ett par däckar stinn i hwardera benet. Rosenqwarns wälstånd tilltog, och då tyckte han sig ej längre behöfwa den söjlesslagersta, som så ofta räddat honom ur de kritiska belägenheter hwari han rålat, utan förde henne helt enkelt på porten. Han tog sig i stället en helt ung flicka med fördelaktigt utseende, att förestå sitt hushåll, och började fundera på att blifwa minst Kapten wid Bürgerkapets kawalleri. Denna Rosenqwarns sednare hushållerska wille likwäl

inte ingå på det närmare förhållande, som Rosenqwarn åstundade, hvarföre han efter en tids fäsånga försök praktiserade åtskilliga honom tillhöriga linnepersedlar i hennes gömmor, och angaf henne för stöld; men hwilken uträkning likwål misslyckades.

Ungefär wid samma tid kom en ung handlande på obestånd, hvarföre han åmnade försöka sin lycka i Amerika. Fördensfull försålde han hela sitt lösörebo till Rosenqwarn för en jemförelsewis ringa summa; men Rosenqwarn war ej nöjd med att hafwa fått köpa ett elegant och fullständigt bo för en spottstywier; han wille hafwa det för intet. Med detta mål i sigte widtalade han ett par bekanta att infinna sig hos honom den dag liqwid skulle ske, och när då säljaren infann sig i Rosenqwarns bostad, föreslog Rosenqwarn att sällskapet skulle soljas åt till ett Utwårdshus för att intaga en sexa, sedan liqwiden skedt. Emot detta förslag war just intet att inwända, hvarföre promenaden ställdes till uppgifwet ställe. Efter intagen sexa røqwiras toddyar och pounsch, hwarefter den ena af Rosenqwarns bekanta proponerade en liten kille. Denna proposition antogs utan omröstning, och spelet fortgick en stund med omwerlande lycka. Men snart nog wände Fortuna ryggen åt köpmannen, så att han förlorade det ena partiet efter det andra. Genom förlusten och pounschen ifrigare, förökade han insatsen, så att efter några timmars förlopp hade hela köpesumman öfswergått i de "allierades" fickor, och den beklaganswärde unge mannens kassa till sista skillingen tömd. På detta sätt kostade hela det wadra boet Rosenqwarn ej mer än omkring ett hundra riksdaler, inberäknadt arwodet till de båda wännerne, som warit honom behjelplice.

Efter denna sednare manöver fick Rosenqvarn i sitt hufvud att han skulle skaffa sig ett rikt gifte. Till den ändan började han se sig om; men somlyckan troligen ej skulle gynna honom i Hufvustaden, der han war "wål känd", så beslöt han att, genom någon kommissionär höra sig före i landsorten.

För vinnande af ändamålet satte Rosenqvarn sig i förbindelse med åtskilliga marknadshandlande, hvilka genom sina resor woro bekanta med en mängd rika bönder. Slutligen påträffade han en Herr B., som föreslog Rosenqvarn en Enka och en Rusthållares dotter, hvilka båda woro till äktenskap lediga, efter som de deslikes hade godt om mynt. Wid denna under rättelse erbjöd Rosenqvarn sig att betala B. 500 Rdr Bko om han skulle wilja wara Rosenqvarn behjelp lig och genomdrifwa saken. Sagt och gjordt, Herrarne följas åt på hösten till "föremålen" hem, belägna i ett af Sveriges westliga landskap, hwars innewånare wid serdeles högtidliga tillfällen benämnas "Lutsiskar" och "Aborrar".

Framkomne till Residensstaden S — företogs promenaden till det ena föremålet, Rusthållaredottrens ett strå: utom staden belägna bostad, hwarest B. såsom bekant och wån i huset blefwål mottagen och naturligtwis äfwen hans medföljande wån, hwilken han, för det ålbriga och aktningsswärda wärdfolket presenterade, med tillägg, att Rosenqvarn war den störste och stickligaste skomakare som, sedan Jerusalems Skomakares tid ännu behandlat ett par wända skor med "Radarepump" eller "aflappat" ett par "Stufkar", o h som hade "dors" att knoga "hela wedan, utan att begagna sig af skomakarens högtidsdag "frimåndagen".

Genom denna skicklighet och arbetsamhet war Rosenqvarn också blifwen mäga förmögen, hvilket äfwen kunde skönjas af hans ofantliga glittrande stenringar, som woro placerade en på hwarje pekfinger, jemte wånga andra dyrbarheter, som ej så noga specificeras kan. Tillika förklarade B. war Rosenqvarn en mycket berest och lärd man — han hade till och med varit till Wermdön", — som kunde tala en mängd både in och utländska — begripliga och obegripliga språk — undantagandes "Småländskan". Härigenom war Rosenqvarn i hufvudstaden mycket aktad och med öfwerallt i de bästa sällskaper, och till och med ledamot i ett litet samqwäm af nobelt folk, som en gång i weckan samlades på "Tre byttor", för att fördrifwa aftenen wid ett parti "Barlarbywira" — ett mycket fint spel och en fin "femslyfwers".

Genom detta med en marktschrejers hela munwighet framsörda beröm förwandlades wår hjelte i det hederliga Bondfolkets ögon från helt simpelt skomakare till nästan en halfgud, så att de sunno sig högst smickrade af att under sitt låga taf få som gäst hysa en sådan "harrekåhr". Efter rikligen intagen fågning, som herrarna woro nog gemena att låta sig wäl smaka, anträdde återfärden till staden, der öfwerläggning hölls om fästningen skulle intagas med storm eller genom en ordentlig belägring. Det förstnämnda sättet wann slutliken gehör och beslöts att Rosenqvarn medan öfwerläggningen ännu warade, och innan man hunnit hålla konselj med ättilliga "tanter" och gamla kaffesystrar, genast följande dagen skulle med kraft utföra anfallet.

Dagen derpå sinna wi Rosenqvarn på bästa sätt och efter hans eleganta smak uppsiffad, med framhåret

brändt, insmordt med minst ett quarter komolja, emedan gosen som han sände efter oljan, ej brydde sig om att taga reda på af hwad sort han skulle köpa. Detta betydde dock föga, ty Rosenqvarns sina luftorganer woro ej så nogräknade; således war nu allt wälbestäldt med hufvudet, fast den såg ut som en igelkatt. För öfrigt war Rosenqvarn ickad swari frack och dito byxor, med en ur sådan långt utstufkande näsduk prälande i rengbågens hjertaste färger; en lysande röd halsduk med ofantliga snibbar; mångfärgad wäst med en deröwer i många bugter från halsen nedhängande, gyllne urkedja och fingrarne försedde med de förenämnda ofantliga flockringarne.

Sälunda på bästa sätt bewäpnad, marcherar Rosenqvarn i ilmarch sitt mål till möte, högst belåten med sig self, och öswertygad att ej ens en greswinna skulle kunna motstå hans figur och hans wälta'ighet.

Bid framkomsten bles Rosenqvarn artigt och wäl mottagen, samt förfrågad om han wille hå'la till godo med hwad hufst förnämde; hwilket Rosenqvarn i känslan af sitt w rde mycket nedlåtande förklarade sig ben'gen till. Efter intagen frukost begaf sig husets medlemmar hvar till sitt arbete, men som dot'ren i huset, Lova, war i en inre kammare sällsamt med wäfnad, så full det sig för Rosenqvarn ej swårt att enstilot kunna så samtala med henne. Efter några handlingar för att så rösten mjukt och melodiskt, berättade Rosenqvarn sam alt. Innan läsaren gör's bekant med det samtal, som för föll mellan Rosenqvarn och Lova är det nödigt att först ha wa en liten kunskap om Lovas karaktär: hon war yngsta dot'ren och sin faders ögonsten samt högfärdig och inbunden, men frusade och pjollrade med sadren så, att hon, genom

hans swoghet för henne, fick råda i sälling. Hon var wid denna tid omkring 68 år och hade haft giftermålsanbud af flere aktningssvärde män af hennes stånd, men hwilka alla hon afflogit, emedan hon i tanka på sin förmögenhet nödwändigt wille genom sitt giftermål blifwa fru! och helst önskade hon blifwa gift med en Stockholmare. Allt detta var Rosenqwarn okunnig om, men det tjente honom mer än all hans älskwärdhet och talförmöga.

Vi wilja nu återgå till parternas ömsesidiga samtal.

Rosenqwarn tog Loras syfvelsättning till inledning för samtalen, och sedan han en stund afsett huru hon wäsof, började Rosenqwarn sålunda: ja tror lilla Lora kan wäfwä. — Lora: ja det ser herrn wäl. — Rosenqwarn: ja märker då nu, men om ja i så förhållande fall skulle lite närmare få ta den "intiwiten" i anspråk, så skulle ja just som efter mitt fundament tycka att detta dera ä en alls för mycket "percusiös" syfvelsättning för en så "schantiil" flicka som Loras små fina fingrar, hwilka om ja i "så förhållande fall" får säga min werklige och uppriktige tanka, i stället borde bara se må att brodera å sy kammarkwäfwä i wirkbåge till tofflor, med mera. Lora: here Rosenqwarn är allt för god, men ja å bara en simpel landtsflicka gudnäs, som måste arbeta för nyttan och inte för nöjet. Rosenqwarn: Afwen detta, lilla älskwärda Lora, finner ja mycket tillfredsställande, å då bewisar hwilken skillnad då ä mellan landsflickorna och våra Stockholmsdockor. Men efter wi nu kommit på tal om saken, så kan ja i den "puncten" inte annat än förklara mitt största uöje å kan i "så förhållande fall" ej annat medge

än att det är tillfredsställande att finna, det Lova ä
 så **raff**. Lova: kors, herr Rosenqvarn gör mej för-
 lägen med så mycket beröm. — Rosenqvarn: äh nej,
 i "så förhållande fall" kommer då aldrig i fråga att
 berömma, då ä bora rakt på saken ja vill komma,
 ä Lova må tro att då wore "kulminationepunten"
 för mitt ädla hjerta om ja en dag wore i "så för-
 hållande fall" nog lycklig att få som min hustru hem-
 söra en flicka mä så "schantila" själsförnögheter
 som mamself-Lova. Men (med en förtjusande blick
 — ungefär som när en wildfint tjur glor på slag-
 taren — och en suck i förhållande derefter) den lyc-
 kan ä wist inte mej förunnad. Lova: (föer sig sjelf)
 ack! hwad den karlen ä söt och så ömt han blänger
 på mej — (högt) äh det ssa herr Rosenqvarn inte
 säja, ja tror nog att hwilken flicka som helst skulle
 wilja bli herrns fru. Rosenqvarn: tror Lova då,
 nånä, ja ä' nog en regal kar också mä Lova tro,
 så att i "så förhållande fall" har då ingen fara; men
 efter wi nu kommit på den "intimitet", så ä då min
 mening, att just som i den "punten" fråga Lova om
 hon wore nog "oschantil" att swara mej nej, efter allt
 hwad ja nu sagdt om ja nu direkte friar te nå;
 ä ja ssa säja, att min hustru behöfwer inte wäswa
 eller spinna eller mjölka ko'na eller gå ut om mor-
 narna ä mocka lagaln, utan hon behöfwer bara laga
 mat åt oss och deremellan får hon kläda sig i siden
 och annat "schantil" tyg mä blommer i hatten och
 göra hwad hon will. Så inte behöfwer Lova be-
 finna sej länge, utan ge mej ja nn mä samma, så
 ssa Lova så si att när Lova kommer te Stockholm,
 ssa wi roa oss, ja wi ssa till ä mä när du
 önskar gå på di "schantila" balerna på "Höskuln",

å på operan å på spetalle' mä. Lova fatt en stund och sunderade på all denna herrlighet, och tänkte att det skulle allt vara bra att på detta sätt qwäsa sina förra friare, samt sina förr gista systerar, hwilka of- ta nog bannat henne för hennes höghärd att ej wil- ja gista sig i samma stånd som de; och efter en stunds öfwerläggning beslöt hen att gista sig med Rosen- qwarn, om hwilket beslut hon underiättade honom. Den hård'wer förtjuste Rosenqwarn tillade sin per- son och sin wältalighet hela förtjensten af framgån- gen, och war i "så förhållande fall" hégst belåten med sig sjelf. Han löste från sin widlyftiga urked- ja en mindre ring, som han bad att Lova skulle bära som ett ius gel på det "schantila" förbund de ingått, och bad henne sedan gå efter föräldrarne. Då dessa inkommit, griper Rosenqwarn med största hög- tidlighet om Lovas lilla taff, och framgår gra- v- t tist till de gamle, bugar sig mycket "schantilt"

lostar och börjar följande förklaring: då såsom att Lova å ja ha kommit på den "intiwiten" att,

giftas, å i "så förhållande fall" saken å eklawerad
 of emellan, så hoppas ja' att pappa å mamma inte
 har något emot den "puaten", ty ja ska just som att
 säga å att de å på ett swantilt sätt, å ja å en
 hederlig kar, så att — hwad säger du Lova lilla? ha
 wi inte nu kommit riktigt öfwerens om saken; å
 pappa å mamma kunna allt så en sårre måg.
 Derföre refer ja hit ner om någon tid, då wi kunna
 riktigt bli förlofwade, å så kan ju bröllopet stå i
 wår. All denna wåltalighet och Lovas wilja kunde
 de gamle ej motstå, hwarföre saken fastställdes till
 Rosenqwarns högsta belåtenhet. Han tog derföre
 affled, och sedan han och gubben tutat om litet i
 staden, så gjorde Rosenqwarn sig sårdig att följande
 dagen återresa till Stockholm, som åswen skode.
 Nu trodde han allt vara wålbeståldt, hwarföre han
 efter återkomsten ej widare wille widkännas den
 tjenst B. gjort honom, ånnu mindre den betalning
 han lofwat honom, utan började i stället på sitt
 wanliga maner öfwerhopa B. med skymford och
 otidigheter, för att dermed blifwa honom qwit.
 Detta lyckades åswen, men B. tänkte för sig selt:
 det jag har uppbyggt kan också nedriswas, och började
 fördenstull genast lägga handen mid werket. Inom
 kort kom en skrifw lje till Lova och hennes föräldrar,
 som skamlöst nog bad dem taga sig tillwara för
 Rosenqwarn, och hwari han beskrefs som en i högsta
 grad mislkänd person, hwilken setat arresterad samt
 varit tilltalad för både det ena och det andra, med
 flera oförskända påståenden. Efter detta bref kom
 flera med enahanda innehåll och gåsen hade ej blifwit
 plockad af Rosenqwarn om ej Lova varit så bestård
 i sin wilja, ty feu måste hon heta, samt om Rosen-

qvarn ej satt sig i beröring med en på orten bosatt gammal tant, f. d. Stodholmsbo, wanligen "Blåchan" kallad, och kan härda ej utan skäl, emedan malicen påstår att hon gerna tog "starken". Denna wärda dam lofwade han guld och gröna skogar om hon wille hjälpa honom, och det gjorde hon äfwen; men sig trösta sig med att "din belöning bli stor om och sen". Slutligen, efter många strider och många hinder togs lysningen ut och verkställdes; 14 dagar deretter stod brölloppet.

Den dagen skulle läsaren sett Rosenqvarn sedan han gjort sin toilette. Jag vill försöka att beskrifwa honom wid det tillfälle då han trädde utför trappan ifrån sitt rum för att begiwa sig till bröllopsalen. Då han utträdde genom kammardörren, war han enligt sedwanligt bruk iklädd swart frack och byxor, hwit halsduk med de widunderligaste öglor och snibbar, håret brändt på Troja-maner, och ansigte, hwars naturliga färg war askgrå — hwarken panna, näsa eller haka undantagne, medelst cinober uppdrifwet till en wida högre färg än de hjertaste krogjalouster; på händerna, hwilka till storleken fullkomligt liknade de största dynggrepor, hade han trädt hwita handskar, och derutanpå sina förr omtalade klackringar. Sålunda kostymerad ämnade han just nedstiga utför trappan, då han eftersinande stannar och tager upp ur byxfickan en gammal ewangelibok, hwilken han slår upp på ett ställe som war mellanlagdt, och börjar stafsua och tugga, kan läsaren gissa hwarpå? — Jo på wigjelsformuläret.

Läsaren bör icke förundra sig häröfwer, ty om Rosenqvarn ej iaktagit detta försigtighetsmått, kunde det hafwa händt honom det misödet att ej weta

när han skulle svara ja då presten frågade, och ty-
 likt wille han försäkra sig för.

Och ihe tu woro nu ett amen! samt reste fort
 derefter till Stockholm, och lefde här i paradissitt
 ensald så för innerligen wäl, i hela — trenne månader;
 men en wacker dag efter nämnde tid fann man de
 söta makarne en morgon i den mest förtjusande te'te
 å te'te, som synes af nedanstående trädsnitt.

Orsaken till smekningarne war att Rosenqwarn ha-
 de under veneri fanor ehållit bleskyrer, och som han
 derigenom en tid war "owerksam och oförmögen att
 sköta om sitt hus, så började Lowa att spana efter
 orsaken, synnerligast som Rosenqwarn, för att ej oroa
 henne, omsorgsfullt dolde detsamma. Lowa kom snart
 under fund med hwar skon klämde, och dermed war
 hon ej rätt heldaten. Slutligen, sedan wärsta hettan
 lagt sig, måste hon taga till böneboken, ja hon för-
 nedrade sig till och med så långt, att hon om aft-
 narne sjelf gick till läkaren efter behöfliga saltwor,
 och öfliga medicamenter. Detta kan man kalla eg-

tenskaplig sällhet. Efter denna tid lefde de ett 'ichanilt' liv tillsammans, enastunden hand i håret och knif i strupe, och den andra kunde de kyssa hvarann både här och der; han var ute och rumlade samt umgicks med caständiga qvinnor, och hon höll kafferey och squallerkonseljer med grannarnes pigor, för hvilka hon hade den tillfredsställelsen att tala illa om honom, samt öppet berättat alla åkienkapliga dem emellan förekomna tilldragelser. På nyfnämde sätt lefde de bägge makarne glada dagar hvar på sitt håll, utan några obehagliga afbrott, då man likväl undantager några små uppriskande motioner, som Rosenqvarn höll med sina gefäller, lärlingar och pigor, och hvarföre allt han emellanåt presenterades inför Polisens sframk.

När Rosenqvarn var ute på sina muntrationer, hade han mången gång stor njutning och tillfredsställelse af sina nöjen. En jönsite Majdag, för inte hundra år sedan en gång, skulle Rosenqvarn ut till Djurgården för att dricka merg i benen, och sedan hålla granna orationer, kom han efter intagen förtäring till Klingbergs hvaräst hans storartade wåltalighet förorsakade ond blod, så att mannen blef utkörd. För detta misföde tog den oförskräckte mannen sig genast hämd; och när han kom utanföre huset, låg invid väggen en slagen hjelte, det vill säga af fätskötet slagen, som Rosenqvarn i sin wrede fattar, reser upp och störtar åter handläst i marken. Denna fega omensklighet afsågs af flere personer, hvilka genast började, med både ord och gerning, tillrättawisa Rosenqvarn. Dessa personer ansågo honom vara en bättre karl, som endast under inflyteljen af ruset kunnat handla så obetänksamt, men

ndgra i grannskapet stationerade åkar-drängar, hvilka närmast sig för att åse tumultet, kände snart igen Rosenqvarn, hvilket de ej dröjde att underätta de derom ofunnige. När åhörarne förnummo detta, utbrusto de dels i hurrarop dels i hwißlingar, och så begyntes en batalj, hvars make å Djurgården förr ej inträffat. Wid Blåporten woro omkring tvåtusén personer församlade, hvilka wid namnet Rosenqvarn erforo liksom en elektrisk stöt, och som om de warit angripne af berserka-raseri rusade de tillsammans, samt med kåppar, knytnåswar, hattor och sparkar trakterade den ene så wäl som den andre, wån eller owån, utan åtskillnad, dock ej att förglömma Rosenqvarn, hvilken blef så wäl sågnad, att då han slutligen kl. sju på morgonen kom undan i en omnibus, hade han ungefärligen följande utseende: hatten borra, dito halssduk, frage och nattkappa, ögonen igei swullna, gula, röda och blå, läpparne blodiga och i form af två tofskällingsmedwurstar, stråmor förutan all ända; hans med snörmaferier och toffsar rikti utsirade långrock, delad i trenne delar långsester. Denna Majjäd hade R. nöje och minne af i minst tjorton dagar, och den som under tiden fick den ära att träffa mannen, kunde ej annat än anse honom för ett lik, emedan han öfwer hela ansigtet war öfwersmetad med blyåttikßsalwa. Rosenqvarn hade efter denna åsventyrliga lustfärd knoppast blifwit återställd, förän han åter skaffade sig en liten uppmuntran. Han skulle nemligen gå ut till Djurgården i ett ärende, då han på hemvägen derifrån kände sig törstlig, och därför ingick till "Sommuter" för erhållande af ett glas.

Der infomman träffade R. åskilliga bekanta, i hvars sällskap förtåring intogs, hwarestes desse be-

gåtwo sig derifrån. Men N., som under tiden sett en f. d. polisbetjent, bekant sedan föregående tider, infomma, wille för honom wisa sin nuwarande storhet och elegans, hwarföre han började gå ut och in mellan rummen, krämade sig som en kalfontupp och sträckade likjom denne när han sår se en röd ihawl. Denna promenad ut och in störde det i inre rummet församlare sällskapet, hwarföre de bådo N. att så wara frädade för densamma, emedan rummet war af dem abonneradt. N., hvars oförsträcka mod (om man tager i betraktande dess obetydlighet så snart handling kom ifråga) genom de förtärda wätstorne sigit alldeles otroligt, förklarade derwid: "ja får be er att i så förhållande fall inte intiwitera mej om ett schantilt förhållande, för ja ska justjom att såja att ja å för go kar att i så förhållande fall idla nå'ra approschär af tåckna dårå som ni; å em ni wore tjuge gånger fler ån ni å, sa kan ja i så förhållande fall genast på punter kasta ut er allihop, om ni will tala we mej om den intiwiten. Å för rexten hwa kan ni förstå, kan ni Franska, kan ni Engelska, kan ni "Dgrasin", eller kan ni tala Swenska gratimakaliskt, hwa sa'? eller hwa will ni resonera mä mej om, will ni tala mä mej om Soldgiken, eller Religion, eller hwa som helst, så kan ni, om ni tar hela kulfeteten mä er, inte bestå mej i en enda punt, för ja förstår mer ån ni hört talas om." Wänta lite, så ska' wi ge dej för kulfeteten, swarade en af oswannämnde sällskap, hwarpå han gaf N. en så bastant örfil, att han föll baklänges uti ett stort tråg med fiskräke, som war placeradt mellan köksdörren och en swinnatsbytta, af hvars innehåll köksan ej underlåt att rikligen parfymera och insmörja

honon. R:s tapperhet förswann som genom ett trollslag, och i stället för att "genast på punten" lasta ut sälskapet, började han sprattla som en snorger och ropa på hjälp; men den gången kom ingen hjälp förrän han blifwit ordentligt mörbultad, då slutligen "Jemutter" förbarmade sig öfwer honom och ledsagade honom ut genom en bakport. Så intvälad, svulLEN och blodig, som R. nu wor, kunde han ej gerna passera gatorne till sitt hem, hvarjöre han ingick i ett bredwid beläget hus och bultade på första dörr han träffade; denne öppnades af en äldre militär, som genast wid R:s åsyn fattades af medlidande, bad honom stiga in och erbjöd honom sitt biträde. Detta löt R. ej säga sig tvenne gånger, utan mottog deras omsorger, hvilka han på så lätt wedergällde, att han bad sin wärd skicka efter diwerse för-täring för ett par riksdaler, som han skulle betala så fort han blifwit så pass ren att han kunde komma i sickan efter sina pengar. Men sedan R. blifwit tvättad, torkad och plåstrad, låtsade han som om det regnade, och begaf sig hastigt derifrån.

Några månader efter denna handpåläggelse kommo fyra Mormonprester resande, för att under sken af fromhet och oförwitlig wandel utbreda sina sedeförderfwande irrläror. Med en af desse apostlar formerade R. bekantskap, hwarest han blef inbjuden att bewista deras sammankomster. Wid en af dessa woro åhörarne ganska talrika, samt deribland flere tillhörande andra sekter. Efter föredragets slut, hwilket skifteswis hölls af en stråddare, en skålnale, en f. d. industririddare, samt en skomakare, framställdes den fråga till åhörarne, om de hade något emot deras föredrag och lära, och om så wore, wille

de ingå på hvarje åskad förklaring. Då uppstod flere talare och frågor och svar omväxlande ganska lifligt; slutligen yttrade en af apostlarna: "det kan mången gång af våra åtbörder tyckas, som om vi talte i häftig vrede, men så är ej förhållandet; det är blott andans ingiivelse som lifvar of. Vid detta yttrande tyckte R., som måst tåga hela riden, att han ej längre wille låta sitt ljus stå under "ena fläppo," hvarföre han som en raket kastar sig in i samtalet med följande sniivrika och minnesvärda yttrande: "mina herrar, åtbördernas uttryck ja, då ä helt naturligt, då kommer an på människans konstitutions kroppens flästers utväxlade själslysträm." Från detta ögonblick fick ingen ordet mer, utan R. fortsatte med sin sto artade oration, om Judih i badet och Susanna som afhögg Holofernes hufvud, med mera, som ingen hade bättre reda på än han.

Rosenqvarn fortsfor någon tid att declamera sina "intiviter och punter" för nämnde religionsparti, men då han slutligen ej längre wunn gehör, så beslöt han resa till en annan marknad, följaktligen började han afyttra sina mobilier för att erhålla respengar, men allt efter som han sålde och inkasferade penningarne, lefde han friskt undan, så att man ej wet om penningarne räckte ända fram.

Löfaren torde hafwa funnit att wår hjertes verkningsskrets sträcker sig mellan framtiden och medeltiden, således till och med före en af hans samtida, den stora "Karl den tolfte" tid, och att det derför är swårt för författaren att på en så lång kräftgång kunna uppsnappa alla en Rosenqvarns dater;

men om detta lilla obetydliga opus blifwer med öf-
 werseende mottaget, så skall författaren en annan gång
 redogöra för åtskillige Rosengwarms olifartade les-
 nadsäfventyr, hwilka **nu först** kommit till förfat-
 tarens kunskap genom dechiffrerande af några gamla
 förmutnade pergamentsbrullar. Om man **dristade**
 antaga, att R. tillhörde vår samtid, så skulle wi wilja
 helsa honom med ett ljudeligt: farväl!

Herr

Rosengwarml

—
Preis: 12 R. Banco.
—